

ارزیابی بخش خصوصی در پروژه‌های مشارکتی با استفاده از مدل هیبریدی SWOT-Fuzzy TOPSIS

اقبال شاکری^۱، محمدحسین دادپور^۲، حمیدرضا عباسیان جهرمی^۳، مهدی زند^۴

۱- هیئت علمی دانشکده مهندسی عمران و محیط زیست دانشگاه صنعتی امیرکبیر

۲- کارشناس ارشد مهندسی مدیریت و ساخت دانشگاه صنعتی امیرکبیر

۳- دانشجوی دکترا مهندسی مدیریت و ساخت دانشگاه صنعتی امیرکبیر

۴- مهدی زند دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی مدیریت و ساخت دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر

mohammadhosein_dadpour@yahoo.com

خلاصه

کشورهای در حال توسعه به منظور پیشرفت و دستیابی به اهداف خود نیازمند تعریف و اجرای پروژه‌های زیر ساختی عمرانی می باشند. اما با توجه به محدودیت‌ها در منابع و بودجه، ریسک بالا در صنعت ساخت و دیگر محدودیت‌های موجود، دولت‌ها قادر به اجرای پروژه‌ها به تنهایی نمی باشند. یکی از راهکارهای کارآمد در چند سال اخیر برای حل مشکلات ذکر شده، مشارکت بخش خصوصی برای توسعه بیشتر پروژه‌های عمرانی بوده است. انتخاب بخش خصوصی مناسب و متناسب با معیارها به منظور مشارکت موفق از دغدغه‌های اصلی سازمان‌های کارفرمایی می باشد. در این مقاله مدلی هیبریدی جهت ارزیابی و انتخاب بخش خصوصی برای مشارکت با استفاده از آنالیز SWOT به عنوان یک ابزار قدرتمند جهت شناسایی معیارها و از آنالیز Fuzzy TOPSIS جهت ارزیابی گزینه‌های موجود برای مشارکت استفاده خواهد شد
کلمات کلیدی: SWOT، Fuzzy TOPSIS، بخش خصوصی، مشارکت.

۱. مقدمه

کشورهای در حال توسعه به منظور پیشرفت و دستیابی به اهداف خود نیازمند تعریف و اجرای پروژه‌های زیر ساختی عمرانی می باشند. طبق آمار منتشره متوسط تعداد طرح‌های عمرانی ملی و استانی در کشور در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ برابر ۲۰۱۷ و ۱۸۱۳۴ می باشد. در قالب این طرح‌ها سالانه بطور میانگین ۵۶۶۱ پروژه عمرانی ملی و ۶۷۷۳۱ پروژه عمرانی استانی اجرا شده است. میانگین رشد سالانه تعداد طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی ملی به ترتیب برابر ۱۳/۶ و ۱/۱ درصد و متوسط رشد سالانه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی به ترتیب صفر و ۵/۲ درصد می باشد [۱]. از سوی دیگر وجود محدودیت‌ها در منابع و بودجه، ریسک بالا در صنعت ساخت و دیگر محدودیت‌های موجود، باعث می شود که دولت‌ها قادر به اجرای پروژه‌ها به تنهایی نباشند. همواره یکی از مهمترین دلایل تاخیرات در پروژه‌ها و عدم قدرت جهت حفظ پویایی پروژه‌ها کمبود اعتبارات اختصاصی می باشد. بر اساس گزارشات عملیات عمرانی در برنامه چهارم توسعه [۱] ۵۰/۷ درصد از پروژه‌های ملی و ۵۷/۵ درصد از پروژه‌های استانی تاخیراتی ناشی از کمبود اعتبارات اختصاصی دارند.

شاید بتوان یکی از راهکارهای برون رفت از مشکلات موجود را در کمک گرفتن از بخش خصوصی در اجرای پروژه‌های زیربنایی نام برد. بررسی‌ها نشان می دهد که استفاده از روش مشارکت، در کشورهای مختلف، از سال ۱۹۸۰، رشد چشمگیری داشته است. انواع گوناگون الگوهای مشارکت، در کشورهای اتحادیه اروپایی، امریکای مرکزی، امریکای شمالی، جنوب شرقی آسیا، و افریقا ابداع و اجرا شده است [۲]. هم اکنون، روشهای مشارکتی، حدود ۱۰ الی ۱۵ درصد روشهای اجرای پروژه‌ها را در سراسر جهان پوشش می دهد [۳]. استفاده از الگوهای مشارکت در کشورهای اروپایی رواج بسیار زیادی داشته و مورد تأکید ویژه اتحادیه اروپا و بانک سرمایه گذاری اروپا می باشد [۴]. در جمهوری اسلامی ایران نیز تصویب اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر خصوصی سازی و مشارکت بخش خصوصی گام بلندی در راستای جلب مشارکت بخش خصوصی بوده است. به طور کلی می توان مفهوم